

Màster
ANTROPOLOGIA VISUAL
Bienni 2008-2010
Quarta edició

Adaptat a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES)

Una de les motivacions principals per a organitzar aquest màster ha estat impulsar el coneixement i el desenvolupament de la producció audiovisual antropològica i sociològica, que en els darrers anys ha tingut una extraordinària expansió. En el cas de Catalunya, i en el context europeu en general, ens trobem, d'una banda, davant un nombre important de produccions fílmiques produïdes des del camp de les Ciències Socials; i, d'altra banda, davant la consolidació d'un lloc central del mètode i de l'anàlisi visuals en l'ensenyament i en la recerca en Ciències Socials. A més, assistim a un interès creixent per a aquestes produccions per part de les cadenes de televisió i d'altres canals de difusió cultural.

OBJECTIUS GENERALS

L'objectiu principal del màster consisteix a donar a conèixer als llicenciats en els àmbits de les Humanitats i les Ciències Socials les eines tècniques i teòriques bàsiques per permetre'ls incorporar críticament els mitjans audiovisuals –d'una manera particular la fotografia i el vídeo– en els processos de recerca, d'anàlisi i de presentació dels resultats de la investigació.

L'objectiu final del curs és realitzar en equip un documental de qualitat (60 minuts) que serà el resultat de la recerca, la pràctica i la crítica audiovisuals que es duren a terme en el transcurs dels dos anys del màster. Per tal de garantir un seguiment individualitzat i rigorós dels estudiants el curs ha programat tutories tècniques i etnogràfiques continuades.

El disseny del programa s'ha fet des d'una perspectiva de recerca i interdisciplinària que incorpori classes teòriques i pràctiques sobre tècniques audiovisuals –tant la fotografia com el vídeo– i, també, sessions teòriques i de visionat que aprofundeixin el coneixement del camp de l'Antropologia Visual.

S'hi emfatitzarà tant la producció tècnica com la creativitat, per la qual cosa s'insistirà a treballar el llenguatge visual en el context de les Ciències Socials.

A fi de dur a terme la recerca, la filmació i el muntatge del documental es crearan equips (màxim de 5 persones) a l'inici del curs. Els grups tindran a la seva disposició escàner i impressora fotogràfica, càmeres DVCAM, sales de muntatge no lineal (Adobe Premiere) i dossiers digitals que recullin les temàtiques del curs.

Nota: Per al primer semestre del curs és imprescindible que cada estudiant disposi d'una càmera fotogràfica digital amb opció de controls manuals o d'una càmera fotogràfica rèflex.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

1. Formar els estudiants en l'ús bàsic de les tècniques audiovisuals per a la recerca en Ciències Socials.
2. Fomentar i elaborar una reflexió crítica sobre l'ús de les tècniques i el llenguatge audiovisual en les Ciències Socials.

3. Iniciar l'alumnat en el coneixement i l'anàlisi de les produccions audiovisuals que s'han fet des de l'Antropologia i les altres Ciències Socials.
4. Adquirir una pràctica aprofundida en la tècnica i en el llenguatge audiovisuals.
5. Formar en la producció i postproducció audiovisuals des de les Ciències Socials.
6. Consolidar el diàleg entre l'antropologia i la creació documental entorn a la producció filmica com a "mitjà" social.

HABILITATS I COMPETÈNCIES

- Adquisició de les eines tècniques bàsiques en fotografia i vídeo al nivell teòric i, sobretot, pràctic.
- Adquisició dels coneixements bàsics sobre el llenguatge audiovisual.
- Aprofundiment de les aportacions teòriques i metodològiques de l'Antropologia Visual a partir del coneixement de les realitzacions dels autors clau en la història de l'especialitat.
- Coneixement i pràctica del mètode de recerca antropològic amb l'objectiu d'elaborar produccions documentals.
- Capacitació per a l'ús dels instruments audiovisuals aplicats a l'anàlisi de les realitats socials contemporànies.
- Capacitació en l'autoavaluació per a la viabilitat dels projectes audiovisuals.
- Entrenament en el treball en equip dins del camp de les produccions audiovisuals documentals.

PROGRAMA

El màster es desenvoluparà en dos cursos acadèmics. El programa s'organitza en dos mòduls en els quals s'agrupen deu blocs temàtics i catorze assignatures cadascuna dels quals té sessions teòriques i pràctiques en els camps especialitzats que articula el curs: fotografia, vídeo, etnografia i antropologia visual.

L'adequació del Master en Antropologia Visual al Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) s'ha fet, a nivell teòric, incrementant la interdisciplinarietat dels continguts i programant la participació de docents d'altres universitats catalanes, espanyoles i estrangeres per tal d'oferir un master de qualitat, original i innovador pel que fa a la proposta docent.

PROGRAMA DEL PRIMER ANY

Primer any (40 ECTS)

Postgrau en Antropologia Visual

Mòdul 1. Fotografia, Vídeo i Antropologia (40 ECTS)

1. Tècnica fotogràfica i anàlisi antropològica (10 ECTS)

- 1.1. Tècnica i pràctica fotogràfica per a les Ciències Socials (5 ECTS)
- 1.2. Antropologia i Fotografia (2,5 ECTS)
- 1.3. Tècnica i llenguatge audiovisual: imatge fixe vs imatge en moviment (2,5 ECTS)

2. Etnografia (10 ECTS)

- 2.1. Treball de camp per a una etnografia visual (10 ECTS)

3. L'audiovisual i l'antropologia (10 ECTS)

- 3.1. Cinema i vídeo antropològics (5 crèdits)
- 3.2. Representacions (2,5 ECTS)
- 3.2. Documentacions (2,5 ECTS)

4. Tècnica audiovisual per a la producció antropològica (10 ECTS)

4.1. Guió, producció i rodatge (5 ECTS)

4.2. Edició videogràfica (5 ECTS)

PROGRAMA DEL SEGON ANY

Segon any (20 ECTS)

Programa i crèdits del programa

Mòdul 2. Aprofundiments en Antropologia Visual

5. Anàlisi antropològic i tècnic dels projectes audiovisuals (2,5 ECTS)

6. Avenços en el treball audiovisual (5 ECTS)

7. Aprofundiments en Antropologia i Etnografia (5 ECTS)

8. Aprofundiments en el rodatge (2,5 ECTS)

9. Aprofundiments en el muntatge i l'edició (5 ECTS)

CONTINGUTS DELS MÒDULS

Mòdul 1. FOTOGRAFIA, VÍDEO I ANTROPOLOGIA (40 ECTS)

1. TÈCNICA FOTOGRÀFICA I ANÀLISI ANTROPOLÒGICA (10 ECTS)

1.1. TÈCNICA I PRÀCTICA FOTOGRÀFICA PER LES CIÈNCIES SOCIALS (5 ECTS)

I. Tècnica fotogràfica

1. La càmera: funcionament, formats, objectius, obturador, diafragma i fotòmetre.

2. Profunditat de camp i llei de la reprocitat.

II. Il·luminació i Composició

1. La llum: nocions bàsiques, l'espectre electromagnètic, propietats pràctiques de la llum, intensitat, longitud d'ona i polarització.

2. Direcció i qualitat de la llum, temperatura de color i fotòmetre.

3. El flash: sincronització, el número guia, flash "de relleno", el rebot i el difusor.

4. Planos i enquadres, vectors de direcció, ritmes, color, textura, secció daurada i punt de vista.

III. Assaig fotogràfic i edició

1. Principals moviments i representants.

2. Ressenyes històriques i autors.

3. L'edició.

1.2. ANTROPOLOGIA I FOTOGRAFIA (2,5 ECTS)

I. Visions, imatges i mirades des de la teoria antropològica

El camp de l'antropologia visual

1. El visual com objecte d'estudi: laberints teòrics.

2. Què és una imatge?

3. La visualitat a Occident o la realitat de la visió.

4. Les principals preguntes de l'antropologia visual.

4.1. El mètode visual i l'anàlisi de les imatges.

4.2. Les imatges com a accions simbòliques.

4.3. Contextualitzar una imatge fotogràfica: la "actancialitat" i la reflexivitat.

4.4. Imatge, temps i memòria.

5.5. Sobre l'autoritat etnogràfica.

II. Fotografia i Antropologia

5. La fotografia al treball de camp: explorar i produir coneixement a partir de la pràctica fotogràfica en el treball de camp.

6. Els reportatges fotogràfics antropològics.

7. La fotografia en les realitzacions audiovisuals.

1.3. TÈCNICA I LLENGUATGE AUDIOVISUAL (2,5 ECTS)

2. ETNOGRAFIA (10 ECTS)

2.1. TREBALL DE CAMP PER A UNA ETNOGRAFIA AUDIOVISUAL (10 ECTS)

- I. L'elaboració del projecte de recerca: l'etnografia visual.
- II. El mètode etnogràfic i el treball de camp: el procés de recerca.
- III. Reflexions epistemològiques.

3. L'AUDIOVISUAL I L'ANTROPOLOGIA (10 ECTS)

3.1. CINEMA I VÍDEO ANTROPOLÒGICS (5 ECTS)

I. L'audiovisual a la recerca antropològica

1. El vídeo en el treball de camp: explorar i produir coneixement a partir de les filmacions en vídeo durant el treball de camp.
2. Què és documental des de la perspectiva de l'antropologia, de les Humanitats i de les Ciències Socials?
 - 2.1. L'investigador social com a cineasta: de qui és la història?
 - 2.2. Com classifiquem i interpretem els materials fílmics?

II. Les produccions audiovisuals antropològiques

3. Mirades antropològiques i produccions audiovisuals: sobre les propostes del cinema i el vídeo antropològics.

3.2. REPRESENTACIONS (2,5 ECTS)

Els debats de l'antropologia: representacions i discrepàncies

L'antropologia social s'ha anat constituint al llarg de les dècades al voltant d'amplis debats teòrics que han servit per a mobilitzar els esforços científics i igualment per a garantir la comunicació dels resultats. Alguns d'aquests debats poden ser l'objecte d'una (re)visió des de la imatge fílmica per il·lustrar-los i per donar compte de llurs polaritzacions. En aquest sentit, la imatge fílmica ens permet debatre sobre els imaginaris i les representacions dominants al voltant dels esdeveniments problematitzats per la disciplina per tal de permetre d'esbossar alternatives més o menys explícites a la lectura hegemònica.

3.3. DOCUMENTACIONS (2,5 ECTS)

Aquesta assignatura s'organitzarà a partir del visionat, el comentari i el debat entorn a produccions etnogràfiques que tinguin com a eix central les temàtiques, les àrees culturals i socials o les interrogacions que els estudiants plantegin cada any al voltant dels treballs de recerca que es desenvolupen a les classes d'etnografia per a l'elaboració del treball audiovisual del master.

4. TÈCNICA AUDIOVISUAL PER A LA PRODUCCIÓ ANTROPOLÒGICA (10 ECTS)

4.1. GUIÓ, PRODUCCIÓ I RODATGE (5 ECTS)

I. Producció i guió videogràfics

1. El guió: estructura i redacció del guió.
2. Viabilitat de projectes i desglossament de producció.
3. Permisos i drets.

II. Tècnica de càmera i rodatge

1. Teoria de la imatge: escala de plans, selecció de plans, posició de la càmera, moviments de càmera, composició de la imatge, teoria dels centres d'interès de la imatge, normes de captació de la imatge i tamany de plans depenent dels canals de distribució.

2. La càmera: tipus de càmares, diferents formats, explicació de la càmera de vídeo (l'objectiu, l'enfoc i suports de càmera)
3. L'àudio: tipus de micròfons, utilització dels micròfons i plans de so.
4. Pla de rodatge: localitzacions, transports, planificació de material tècnic i humà, els personatges/actors i permisos.
4. Rodatge: *timing* del rodatge, la llum, els decorats de "Cover-set", nivell de la càmera, panoràmiques, zooms, trípodes, travelings, etc... i l'obtenció del so.

III. Postproducció i distribució

1. Teoria del muntatge i passos a seguir en l'edició.
3. Explicació de programes d'edició (Adobe Premiere).
4. Mescles de so i veus en off.
5. DVD (autories de menús) i subtítols.
6. Distribució.

4.2. EDICIÓ VIDEOGRÀFICA (5 ECTS)

Aquesta assignatura es concreta en les fases del rodatge i de l'edició del material audiovisual per a l'elaboració del document audiovisual final del màster. Les dues fases estan tutoritzades pels professors del màster.

Mòdul 2 APROFUNDIMENTS EN ANTROPOLOGIA VISUAL (20 ECTS)

Aquest segon any té una orientació pràctica. Les assignatures del Mòdul 2 s'han programat per aprofundir al nivell teòric; però sobretot al nivell pràctic tots els continguts del primer any del màster. Amb aquest objectiu aquest mòdul s'organitza al voltant de cinc assignatures.

5. ANÀLISIS ANTROPOLÒGIC I TÈCNIC DELS PROJECTES AUDIOVISUALS (2,5 ECTS)

6. AVENÇOS EN EL TREBALL AUDIOVISUAL (5 ECTS)

7. APROFUNDIMENTS EN ANTROPOLOGIA I ETNOGRAFIA (2,5 ECTS)

8. APROFUNDIMENTS EN EL RODATGE (2,5 ECTS)

9. APROFUNDIMENTS EN EL MUNTATGE I L'EDICIÓ (5 ECTS)

10. EL CINEMA ETNOGRÀFIC I EL CINEMA DOCUMENTAL A DEBAT (2,5 ECTS)

AVALUACIÓ

L'organització del treball dels estudiants tenint en compte l'adequació dels exercicis de cada una de les assignatures als objectius generals del màster així com la continuïtat de l'avaluació, ha estat una altra de les tasques en les que s'ha concentrat la comissió acadèmica del màster per a la seva adaptació a l'EEES.

A continuació es detalla l'organització del treball de l'estudiants que s'ha elaborat en relació als diferents mòduls teòrics del curs.

Pel que fa al primer any del master (40 ECTS) es calcula el treball de l'estudiant en 144 hores, amb els exercicis que es detallen a continuació i que inclouen:

- (a) treball de camp,
- (b) observació i interacció amb la realitat d'estudi amb l'utilització de les tècniques audiovisual i
- (c) elaboració de diferents treballs audiovisuals posant en pràctica els aprenentatges tècnics i teòrics.
- (d) Aquest treball de l'estudiant es completa amb la realització i edició d'un documental de 20-30 minuts el primer curs (exercici 6). Els exercicis que es detallen tenen com objectiu l'elaboració d'aquest treball final del primer any que orienta el treball final del màster.

Tots aquests exercicis seran supervisats pels professors a partir de tutories i de presentacions-debat a l'aula. Tots els exercicis impliquen presentació obligatòria i discussió a l'aula i qualificació per part del professor.

Primer any

L'avaluació serà continuada i consistirà en sis exercicis. Els exercicis 2, 5 i 6 es presentaran en sessió oberta i obligatòria per a tots els estudiants i seran avaluats per una comissió formada per quatre dels professors que participin en el curs (dos del camp de la tècnica i la teoria audiovisual i dos del camp de l'Antropologia, les Humanitats o les Ciències Socials). L'avaluació de tots els exercicis configurarà, per a cada estudiant, la nota final del primer any.

Els exercicis són els següents:

Exercici 1. Exploració fotogràfica del tema de recerca: muntatge fotogràfic i presentació (treball individual).

Exercici 2. Assaig foto-etnogràfic sobre la temàtica de recerca acompanyat d'un text escrit (treball individual).

Exercici 3. Disseny i desenvolupament del projecte etnogràfic per a la realització del documental (treball individual per a la discussió en grup).

És obligatòria la presentació i la discussió a classe dels exercicis que es proposaran a l'assignatura d'Etnografia.

Exercici 4. Assaig d'antropologia visual (treball individual).

Exercici 5. Guió del documental i pla de rodatge: presentació escrita i oral (treball en grup –màxim 5 persones–).

Exercici 6. Realització, edició i presentació d'un documental (20'-30'). Aquest exercici és l'objectiu final del primer curs del màster (treball en grup). Els altres exercicis s'han programat per tal d'orientar progressivament l'elaboració d'aquest treball final documental.

Segon any

L'avaluació serà també continuada i consistirà en quatre exercicis. Tots aquests exercicis es realitzaran en grup, seguint amb els grups de treball que hauran començat a funcionar durant el primer any del màster. L'avaluació de tots els exercicis configurarà, per a cada estudiant, la nota final del primer any.

Els exercicis són els següents:

Exercici 1. Elaboració escrita i presentació oral d'una reflexió sobre l'elaboració del documental d'entre 20 i 30 minuts que s'haurà realitzat durant el primer any del màster (treball en grup).

Exercici 2. Elaboració escrita, per part de cada grup de treball, d'un assaig sobre els documentals del primer any dels altres grups. Aquest comentari haurà d'incidir en els aspectes relacionats amb la recerca etnogràfica, la realització i les reflexions de l'antropologia visual (treball en grup).

Exercici 3. Elaboració escrita i visual així com presentació oral del projecte de millora i ampliació del documental (treball en grup).

Exercici 4. Realització, edició i presentació del documental final del màster 60 minuts (treball en grup –màxim 5 persones–). Aquest tercer exercici és l'objectiu final del màster. Els altres exercicis s'han programat per tal d'orientar progressivament l'elaboració del treball documental final.

COMISSIÓ ACADÈMICA

Dr. Mikel Aramburu

Dr. Roger Canals

Dra. Silvia Bofill

Prof. Belén Faro

Prof. Silvio Martínez

Dra. Gemma Orobítg

Prof. Jordi Orobítg

PROFESSORAT

Antropologia Visual i Etnografia

Dr. Mikel Aramburu, Desenvolupament Comunitari
Dra. Elisenda Ardèvol, Universitat Oberta de Catalunya
Dr. Joan Bestard i Camps, Universitat de Barcelona
Dra. Maria Jesús Buxó, Universitat de Barcelona
Dra. Sílvia Bofill, Universitat de Barcelona
Dr. Roger Canals, École des Hautes Études en Sciences Sociales
Dr. Jean-Paul Colleyn, École des Hautes Études en Sciences Sociales
Dr. Manuel Delgado, Universitat de Barcelona
Dr. Francisco Ferrándiz, Universidad de Deusto
Dr. Jordi Grau, Universitat Autònoma de Barcelona
Dr. Blai Guarné, Universitat de Barcelona
Dr. Frank Heidemann, Universitat de Munich
Dra. Rama Leclerc, Univesitat de Nanterre
Dr. Alberto López Bargados, Universitat de Barcelona
Dra. Eleonora Muntañola, Universitat Oberta de Catalunya
Dra. Gemma Orobitg, Universitat de Barcelona
Dr. José María Ortuño, Universitat de Barcelona
Prof. Laura Cardús, Universitat de Barcelona

Teoria i Pràctica Audiovisual

Prof. Sergi Dies, Edició de vídeo
Prof. Toni Cuadras, Crítica audiovisual
Prof. Albert Faro, Sò
Prof. Belen Faro, Guió
Prof. Laia Manresa, Guió
Prof. Silvio Martínez, Fotografia
Prof. José Antonio Millán, Semiòtica
Prof. Jordi Orobitg, Realització
Prof. Quim Salazar, Dret audiovisual
Prof. Gemma Sancornelio, Semiòtica
Prof. Llorenç Soler, Realització
Prof. María José Solera, Producció

CRÈDITS

60 ECTS

NOMBRE D'ESTUDIANTS

22 estudiants

PERFIL D'ENTRADA

Llicenciats en Antropologia, Geografia i Història, Sociologia i Humanitats
Excepcionalment, podran accedir-hi llicenciats d'altres titulacions.
No es requereix un coneixement previ de fotografia i vídeo.

TITULACIÓ

Màster en Antropologia Visual
Universitat de Barcelona

DIRECTORA DEL CURS

Gemma Orobitg Canal, Universitat de Barcelona

COORDINADORS DEL CURS

Belén Faro, Tanios Films
Sílvia Bofill, Universitat de Barcelona

INICI DEL PRIMER ANY

29 de setembre del 2008

FINALITZACIÓ DEL PRIMER ANY

17 de juny del 2009

HORARIS

Dilluns, dimarts i dimecres de 18 h a 21 h

INICI DEL SEGON ANY

Octubre del 2009

FINALITZACIÓ DEL SEGON ANY

Març del 2010

HORARIS

Dijous i divendres de 18 h a 21 h

LLOC ON S'IMPARTEIX

Tanios Films
C/ Salvà 42, baixos 2a
08004 Barcelona
Tel. 93 329 14 87

INFORMACIÓ

Belen Faro
Tel. 93 329 14 87
De Dilluns a Divendres de 10h a 14h

E-mail: master.antropologiavisual@gmail.com

IMPORT DE LA MATRÍCULA

Primer any: 2.890 €

Segon any: 1.898 €

PREINSCRIPCIÓ

De l'15 d'abril al 15 de juny de 2008

Per formalitzar la preinscripció s'ha d'enviar prèviament per correu electrònic l'imprès de sol·licitud que trobareu a la pàgina web <http://www.ub.es/antropo/> (màsters i cursos de postgraus) a la següent adreça: master.antropologiavisual@gmail.com